

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
СПЕЦИАЛНОСТ „ПСИХОЛОГИЯ“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.с.н. Дончо Николов Градев

на дисертационен труд на тема:

**„СТРАХ ОТ РАЗКРИВАНЕ НА НЕКОМПЕТЕНТНОСТТА -
ПСИХОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА СИНДРОМА ИМПОСТЪР“**

за получаване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.2. „Психология“ (Психология на здравето)

Автор на дисертационния труд: Виктория Венциславова Евлогиева

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на хартиен /електронен носител отговоря на изискванията от Правилника за придобиване на ОНС „доктор“ в СУ „Св. Кл. Охридски“ и включва необходимите документи.

Виктория Евлогиева е завършила бакалавърска степен по Психология и магистърската програма по „Клинична и консултативна психология“ в СУ „Св. Кл. Охридски“. През 2018 г. е зачислена в редовна докторантура по професионално направление 3.2. Психология (Психология на здравето) към катедрата по Обща, експериментална, развийна и здравна психология на СУ „Св. Кл. Охридски“.

2. Актуалност на тематиката

Темата на представения ми за становище дисертационен труд е свързана с проучване на проблема за съмненията за некомпетентността, които водят до засилване на чувството за страх от провал, отхвърляне и изоставяне, вярване за невъзможността да се отговори на очакванията на другите и чувство за посредственост. Тази проблематика е малко изследвана и в литература терминът е познат като импостър синдром, който включва когнитивни, емоционални и поведенчески аспекти. Темата е актуална, тъй като по-широките познания в тази сфера обогатяват разработването на диагностични и интервенционни методи и техники, които подпомагат ефективните междуличностни взаимодействия и оптималното функциониране на човек. Проучването на малко изследвания импостър феномен и неговите компоненти, които от една страна са универсални, но от друга – културно-специфични, повишават значимостта на проблематиката от гледна точка на тяхната важност за благополучието на хората.

3. Познаване на проблема

Литературният обзор е изчерпателен, логично структуриран и показва добро познаване на проблемите, свързани с темата. Разгледани са същността, различните дефиниции, характеристики, форми и цикъл на феномена импостър.

В теоретичната част проличава, че докторантката познава литературата по темата, както и основните обсъждани в нея проблеми за причините за произхода на импостър феномена, механизмите за неговото поддържане, както и някои полезни практики за работа с хора, проявяващи тези характеристики. Заключениеето обосновава необходимостта от провеждане на емпирично проучване, което е основа на обсъждания дисертационен труд на В. Евлогиева. Извеждането на хипотезите за връзката на личностните аспекти, които най-силно се асоциират с феномена импостър, а именно – страх от провал, страх от успех, перфекционизъм, социална желателност, както и три от домейните на Петфакторния модел на личността е възможно само след задълбочено запознаване със световните постижения в тази област. Експертизата на докторантката по темата проличава в структурирането на докладваните резултати, в дискусиата, където е направен анализ на резултатите от собствено емпирично изследване, през призмата на досегашни постижения на други водещи автори в сферата.

4. Методика на изследването

Методиката на проучването е ясно и последователно описана. Използваният дизайн, процедура и приложените методи са адекватни на целта и задачите на дисертацията. Подбрани са съвременни въпросници, които отразяват утвърдената стратегия за диагностика на импостър феномена, както при ученици и студенти, така и при хора в зряла възраст.

За целите на проучването са приложени следните статистически анализи: дескриптивни статистики, факторен анализ, анализ на надеждността, т-тест и еднофакторен дисперсионен анализ за независими извадки, както и корелационен, регресионен и медиаторен анализи за установяване на взаимовръзките и ефектите на изследваните феномени. Използваните статистически анализи, описанието и интерпретацията на резултатите са коректни, на професионално ниво. Те са представени в табличен и графичен вид, като по този начин дават възможност за ясно отграничаване на значимите взаимовръзки между изследваните конструкти. Направените изводи показват компетентността на Виктория Евлогиева да анализира и интерпретира резултати от емпирични изследвания и да прави заключения за практиката. Всичко това е индикатор за изследователски интерес към разглежданата проблематика.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

В дисертационния труд са проучени личностните аспекти на феномена импостър при 609 изследвани лица между 16 и 73 годишна възраст и други демографски данни. Осъществени са подробни анализи на получените резултати от проведеното изследване с цел откриване на доминантните фактори за проява на импостър феномена. Получените резултати могат да се използват в ранната диагностика за подобряване на междуличностните взаимодействия, повишаване на чувството за благополучие и оптималното човешко функциониране.

Структурата на представения материал отговаря на изискванията за дисертационен труд. Работата съдържа увод, теоретична част, в която са обособени шест параграфа, емпирична част с осем подпараграфа, дискусия на получените резултати, заключение и използвана литература. Дисертацията е разработена в рамките на 166 стандартни страници. Използвани са 345 литературни източника, от които само 11 на български език, всички те релевантни на проблематиката. Значителен е броят на ползваните публикации от последните 5-10 години.

Целта на проучването е ясно дефинирана, задачите съответстват на формулираната цел. Докторантката формулира седем хипотези и задачи, чрез решаването на които се стреми да постигне целта на проучването.

За целта на изследването са използвани добре подбрани въпросници и скали, които са подробно описани и представени в приложение. Четири от приложените скали не са стандартизирани за българския социокултурен контекст и проучването дава възможност за тестване на техните психометрични качества.

Получените резултати показват високи психометрични свойства на използваните инструменти, различията във феномена импостър и изследваните личностни аспекти, взаимовръзките между изследваните конструкти, ефектите на изследваните личностни аспекти и характеристики върху феномена импостър, както и директните и индиректни ефекти на личностните черти по модела на „Големите пет“ и перфекционизма, опосредствани от страха от провал и страха от успех.

Основен принос на дисертационния труд е задълбоченият критичен и сравнителен анализ на получените данни с подобни проучвания, апробирането и стандартизирането на скалите за личностните аспекти на импостър феномена за български условия.

Направените изводи са релевантни на задачите и обективно отразяват резултатите от изследването.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Приносите са формулирани точно, ясно, като са много добре подкрепени с аргументи и обективно отразяват постиженията на дисертационния труд.

Авторефератът е съобразен с изискванията, като адекватно представя дисертационния труд.

В. Евлогиева представя 2 публикации по темата на дисертацията – една в българско списание и една в чуждестранно. Също така една от публикациите е самостоятелна, а другата – в съавторство, на която докторантката е първи автор. Представените публикации изпълняват изискванията за получаване на образователната и научна степен „доктор“.

Препоръките ми към докторантката се отнасят до обособяването на отделните аспекти на дискусията в подраздели, което може да допринесе за подчертаването на постиженията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Виктория Евлогиева представлява цялостно и задълбочено изследване на актуална научна тематика, като получените резултати могат да намерят приложение при диагностиката и консултирането на изследвания проблем, за подобряване на психичното здраве и повишаване качеството на живот. Дисертацията и свързаните с нея публикации отговарят на изискванията и наукометричните критерии на Закона за развитие на академичния състав в Република България за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Като имам предвид актуалността на темата на дисертационния труд, задълбоченият теоретичен анализ на изследователските данни и успешно проведеното изследване, убедено давам своята положителна оценка и предлагам на членовете на Научното жури да гласуват положително за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на **Виктория Венциславова Евлогиева по професионално направление 3.2. Психология (Психология на здравето).**

03.04. 2021 г.

гр. София

Изготвил становището:

(проф. д.с.н. Дончо Градев)